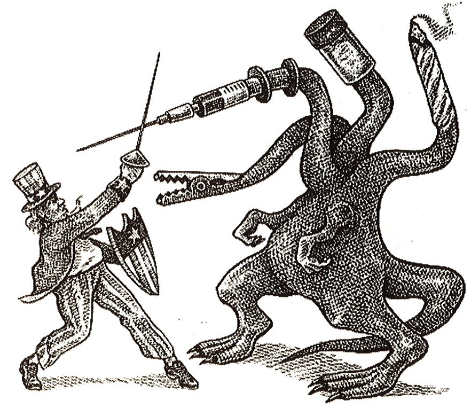
Stichting Samba viert tienjarig bestaan kliniek

'Verslaving is een probleem voor de rest van je leven...'

Achtendertig jaar heeft het geduurd, de strijd om een afkick- en rehabilitatiekliniek voor alcohol- en drugsverslaving te kunnen openen in Aruba, maar in 1993 was het dan een feit. Na de eerste turbulente jaren draait de 'Clinica Zr. Mimi Ecury' op volle toeren. Jaarlijks participeren zo'n honderd cliënten aan het programma, dat hen tot geheelonthouders wil omvormen. Dr. Oswald R. Wever, pionier op het gebied van alcoholbestrijding in Aruba, blikt bij het tienjarig bestaan terug op de lange aanloop van toen en staat stil bij het resultaat van nu.

Cartoon van de Amerikaanse tekenaar Paul Kolsti, die treffend de moeilijke strijd tegen drugs illustreert.

Door Hellen van der Wal

De Stichting Alcohol Misbruik Bestrijding Aruba (Samba) werd in 1955 opgericht, eerst onder een andere naam, die vanwege de gewenste afkorting werd omgevormd tot de huidige. De stichting was het initiatief van enkele particulieren, die in hun werk dagelijks met de gevolgen van alcoholmisbruik te maken hadden. In die tijd was er nog maar nauwelijks sprake van drugsmisbruik en de activiteiten van de Samba waren er gedurende de eerste twintig jaren van haar bestaan vooral op gericht om de zes groepen van Alcoholics Anonymous in de verschillende districten op het eiland draaiende te houden. Het kwam zelfs zover dat de EEG de bouw van zes kleine centra subsidieerde. Echter, toen het laatste gebouw in 1975 werd opgeleverd, waren de activiteiten van de AA inmiddels op een zeer laag pitje gekomen.

> 'Zodra ze niet op controle komen, weet je dat het weer mis is.'

VERVAL

Dr. Wever, die in 1978 na een vierjarig verblijf in Nederland voor medische specialisatie weer in Aruba terugkeerde, constateerde tot zijn grote verbazing en teleurstelling dat er nog maar drie gebouwen actief werden gebruikt: "De rest was in verval. Eén gebouw was zelfs gekraakt: er woonde een heel gezin in. Er was ook geen bestuur meer. Samen met zr. Mimi Ecury hebben we toen de stichting weer nieuw leven ingeblazen en een nieuw bestuur gevormd. Alle archieven waren weg, dus we moesten helemaal opnieuw beginnen. Onze eerste taak was de gebouwen weer op te knappen en het gebruik ervan door de AA weer te stimuleren. Dat lukte nauwelijks. We hebben uiteindelijk alleen het gebouw in Dakota, aan de Caya Appeldam aangehouden, en de rest verkocht. De afspraak was destijds met de EEG, dat na de bouw van de zes centra, er geld zou komen voor een rehabilitatiecentrum. Je begrijpt dat onder de omstandigheden van die tijd, daar niemand meer enthousiast voor was te krijgen."

Er waren ook belangrijke positieve ontwikkelingen op het gebied van de bewustwording en bestrijding van alcoholmisbruik in de Arubaanse maatschappij. In 1970 vond in Cas di Cultura *The first Aruban and Antillian Congres on Alcoholism* plaats. Zeven jaar later rondde dr. Wever zijn specialisatie af en verdedigde hij met succes zijn proefschrift 'Alcoholism in Aruba', waarmee de feitelijke situatie van alcoholmisbruik in Aruba wetenschappelijk in beeld was gebracht. In 1981 volgde een tweede Arubaans-Antilliaans symposium over alcoholisme. De doelstelling van de Samba was gezien de intrede van drugsmisbruik in de Arubaanse samenleving inmiddels uitgebreid met de bestrijding van drugsverslaving.

Begin jaren tachtig werd opnieuw contact gezocht met de overheid voor de mogelijkheid van een rehabilitatiekliniek. Op politiek niveau voerde men echter een eigen strijd, die voor de Status Aparte van Aruba. Het duurde uiteindelijk bijna tien jaar voordat er echte belangstelling was van de overheid voor de bestrijding van alcohol- en drugsverslaving. In 1990 werd door Cede-Aruba het huidige gebouw van de kliniek aangekocht ten behoeve van de stichting Samba. Na drie jaar voorbereiding en het aantrekken van personeel, werd de kliniek in 1993 voor haar eerste cliënten geopend. De kliniek werd vernoemd naar zr. Mimi Ecury, de stuwende kracht achter het project, die twee jaar eerder bij een auto-ongeval tragisch om het leven was gekomen. Al gauw bleek dat de behoefte aan een rehabilitatiekliniek in Aruba zeer groot was, zoals de bestuurders van Samba al decennia hadden bepleit. De behoefte aan plaatsing is veel groter dan de kliniek aan kan: zo'n honderd personen nemen per jaar deel aan het zes weken durende programma van de kliniek. De werkelijke behoefte aan plaatsing ligt vele malen hoger.

Ook de aanvangsperiode van de kliniek ging niet over rozen. De ondersteuning door de overheid bleek in de praktijk niet zo als men had verwacht en tot twee keer toe kreeg Samba te horen dat zij geen cliënten meer mocht opnemen. Er waren medio jaren negentig grote spanningen tussen directie en bestuur. Uiteindelijk kwam medio 1996 Francisco Celaire als directeur. "Dat was de redding van Samba. Sindsdien verloopt alles *smooth* en rustig", stelt dr. Wever De grootste uitdaging is nu de kwaliteit van de zorg die aan de cliënten, en daarmee kwamen de prioriteiten eindelijk te liggen waar ze moesten liggen.

ZIEKTE

Wat zijn de oorzaken van verslaving? Dr. Wever: "Er kan sprake zijn van een erfelijke aanleg. Bij iemand die geen alcohol of drugs gebruikt, zal die erfelijke aanleg zich niet kunnen manifesteren als ziekte. Maar niet iedereen die overmatig alcohol of drugs gebruikt, is verslaafd geraakt door een erfelijke aanleg. Zo komen vele cliënten uit gewelddadige gezinnen, of gezinnen die op een andere manier dysfunctioneel zijn. Vooral jonge mannen die daardoor geen 'role model' in hun leven hebben, lopen het risico aan het een of ander verslaafd te raken."

Zowel artsen als andere hulpverleners kunnen mensen naar de kliniek verwijzen en soms komen ze uit zichzelf. Ook mensen die weer teruggevallen zijn in alcohol- of drugsgebruik kunnen weer opgenomen worden. De cliënten zijn verplicht om zes weken geïnterneerd te blijven. Het isolement is nodig om ze uit hun omgeving weg te halen waar ze misschien sneller in de verleiding komen om toch te gebruiken. Bovendien geeft het de familie de nodige rust.

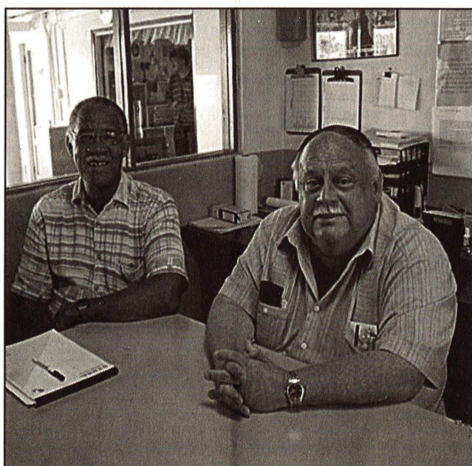
De behandeling in de kliniek is gebaseerd op de filosofie dat alcohol- en drugsverslaving een ziekte is. De enige oplossing daarvoor is dat de verslaafden de rest van hun leven geheelonthouder worden. De cliënten volgen het voor de kliniek aangepaste twaalf-stappen-programma van Alcoholics Anonymous en Narcotics Anonymous om van hun verslaving af te komen. Het is de bedoeling dat zij zich na hun verblijf in de kliniek aansluiten bij deze groepen, om de nodige ondersteuning en begeleiding te krijgen bij hun levenslange noodzaak om daadwerkelijk van de alcohol en drugs af te blijven. Ook blijven ze onder controle van dr. Wever, en dat is voor de kliniek direct een graadmeter voor het succes van het programma. "Zodra ze niet meer op controle komen, dan weet je dat het weer mis is."

> 'Het worden net mijn kinderen, met al hun streken.'

GEDRAGSVERANDERING

Celaire: "We beginnen het programma met de genezing van het lichaam, want lichamelijk is er van alles mis: maag, lever en noem maar op. Dat maakt de weg vrij om aan de psyche te gaan werken, want daar gaat het in de behandeling met name om. Verslaving is een ziekte, maar de aanpak is holistisch: lichaam, geest en ziel worden aangepakt. Het kent vele emotionele en sociale aspecten en het uiteindelijke doel is gedragsverandering: niet terugvervallen in oude patronen en de alcohol of drugs helemaal afzweren. Geheelonthouding. Het is de bedoeling dat ze daar hun hele leven mee bezig blijven, want verslaving is een probleem van de rest van je leven."

Verslaving in Aruba heeft geen bijzondere kenmerken, aldus Wever, want verslaving is universeel. Ook de oorzaken en gevolgen. De kleinschaligheid van Aruba maakt de sociale controle wel groot. Als een cliënt van Samba weer de fout in is gegaan, komen zijn collega's dat melden. Francisco Celaire: "Ze klikken over elkaar en komen vertellen waar ze iemand hebben gezien en met wie. Hoewel het niet onze taak is, gaan we dan wel weer met ze praten en proberen ze terug te krijgen in het programma."

Francisco Celaire en dr. Oswald Wever van de Arubaanse stichting Samba.

NOBLESSE OBLIGE

De drijfveer voor beide professionals, die zich beiden zeer intensief inzetten voor de opvang en rehabilitatie van verslaafden, is het werk zelf. Francisco Celaire: "Veel mensen zien verslavingszorg als iets negatiefs. Ze vragen me wel hoe ik het volhou, op mijn werk. Maar je kunt hier juist jezelf zijn. Het worden net mijn kinderen, met al hun streken en hun (on)mogelijkheden. Ze zijn zo dankbaar dat ze worden geholpen en dat je dat voor ze over hebt. Dat geldt ook voor de familie, die vaak ten einde raad was. Als werkomgeving is het hier daarom meer inspirerend, rustiger en veiliger dan op menige andere werkplek."

Ook de successen die je boekt, zijn inspirerend, zegt hij. "Het succes van het programma kunnen we afmeten aan allerlei feiten. Bijvoorbeeld dat Samba een goed imago heeft, en dat de mensen die aan het programma meedoen of mee hebben gedaan, allemaal weer werk vinden. Werkgevers komen hier langs op zoek naar personeel. Dat vind ik frappant. Ook dat er de afgelopen tien jaar maar weinig cliënten zijn overleden aan de effecten van de verslaving of aan een daaraan gerelateerde ziekte. Er zijn zelfs ex-cliënten die hier als vrijwilliger werken. Natuurlijk vallen veel mensen terug. Er is zo'n 40 procent bij wie het echt lukt en dan is er 20 procent die blijft 'wipwappen'. Toch kun je nooit zeggen dat de behandeling voor niets is geweest."

> 'Werkgevers komen hier op zoek naar personeel. Dat is frappant.'

Dat laatste wordt beaamd door Wever, die eveneens de resultaten als een drijfveer voor zijn bijna veertigjarige betrokkenheid bij de verslavingszorg ervaart. "Het werk geeft bevrediging, want het gaat steeds vooruit. De resultaten zijn je stimulans. Je ziet excliënten het goed doen en je weet dat ze die kans niet zouden hebben gehad als ze niet bij Samba terecht waren gekomen. Daarnaast geldt voor mij ook 'noblesse oblige': als je ergens mee begint en het is succesvol, kun je er niet zomaar mee stoppen."

Meer informatie over de behandeling in Samba en de plaatsingsmogelijkheden, verkrijgbaar bij Samba Aruba, Meiveld 1-G, tel. 5830305/5820903.